

EUROPOS INVESTICIJŲ BANKAS

Europos investicijų bankas (EIB) prisideda prie Europos Sąjungos tikslų įgyvendinimo, teikdamas ilgalaikį projektų finansavimą, garantijas ir konsultacijas. EIB remia tiek ES teritorijoje, tiek už jos ribų vykdomus projektus. Šio banko akcininkės – ES valstybės narės. EIB yra didžiausias Europos investicijų fondo (EIF) akcininkas ir kartu su juo sudaro EIB grupę. EIB grupė, dalyvaudama Komisijos pasiūlyto Investicijų plano Europai veikloje, yra įtraukta į platesnio masto strategiją, kuria siekiama įveikti didelį investicijų deficitą, perimant iš investuotojų tam tikrą projektams būdingą riziką.

TEISINIS PAGRINDAS

- Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 308 ir 309 straipsniai. Kitos su EIB susijusios nuostatos yra įtvirtintos SESV 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 ir 343 straipsniuose;
- Prie Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) pridėtas Protokolas (Nr. 5) dėl Europos investicijų banko statuto ir Protokolas (Nr. 28) dėl ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos.

TIKSLAI

Pagal SESV 309 straipsnį EIB uždavinys – prisidėti prie darnios ir stabilios vidaus rinkos plėtros, tenkinant Sąjungos interesus. EIB visuose ekonomikos sektoriuose palengvina šių projektų finansavimą:

- mažiau išsivysčiusių regionų plėtros projektų;
- projektų, skirtų įmonėms modernizuoti ar pertvarkyti arba naujoms veiklos rūšims plėtoti, kai šių projektų neįmanoma finansuoti priemonėmis, prieinamomis atskirose valstybėse narėse;
- projektų, kurie svarbūs kelioms valstybėms narėms.

EIB taip pat prisideda prie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimo Sąjungoje (SESV 175 straipsnis ir Protokolas Nr. 28). Be to, jis remia priemonių už ES ribų, kuriomis prisidedama prie Sąjungos bendradarbiavimo vystymosi labai politikos, įgyvendinimą (SESV 209 straipsnis). EIB taip pat remia strategijos „Europa 2020“ tikslų įgyvendinimą.

EIB savo veiklą orientuoja į keturias prioritetines sritis: inovacijas ir gebėjimus, galimybę smulkiajam verslui gauti finansavimą, klimato ir aplinkos sritį ir strateginę infrastruktūrą.

IŠTEKLIAI IR PRIEMONĖS

A. Ištekliai

Savo tikslams įgyvendinti EIB daugiausiai naudojami nuosavais ištekliais ir tarptautinėmis kapitalo rinkomis (SESV 309 straipsnis).

1. Nuosavi ištekliai

Nuosavus išteklius teikia EIB narės, t. y. valstybės narės (SESV 308 straipsnis). Dalis, kuria kiekviena atskira valstybė narė dalyvauja banko kapitale, yra nustatyta EIB statuto 4 straipsnyje ir apskaičiuojama pagal valstybės narės ekonomikos apimtį. Siekiant sustiprinti EIB vaidmenį finansuojant ekonomiką ir remiant augimą Sąjungoje, 2012 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba rekomendavo 10 mlrd. EUR padidinti pasirašytą ir apmokėtą kapitalą. EIB Valdytojų taryba vieningai (pagal Statuto 4 straipsnio 3 dalį) nusprendė padidinti banko kapitalą. Šis sprendimas įsigaliojo 2012 m. gruodžio 31 d. Pasirašytasis kapitalas iš viso padidintas iki 242,4 mlrd. EUR, o pasirašytasis ir apmokėtas kapitalas padidintas 10 mlrd. EUR iki 21,6 mlrd. EUR.

2. Kapitalo rinkos

Didžiąją dalį EIB išteklių, naudojamų paskoloms išduoti, sudaro tarptautinėse kapitalo rinkose gaunamos lėšos, visų pirma leidžiant obligacijas. EIB yra vienas iš svarbiausių viršvalstybinio lygmens skolintojų pasaulyje. Siekiant naudotis ekonomiškai efektyviu finansavimu, svarbu turėti labai gerą kredito reitingą. Svarbiausios kredito reitingų agentūros, atsižvelgdamos į EIB paskolų portfelio kokybę, šiuo metu šiam bankui suteikia aukščiausią reitingą. EIB dažniausiai suteikia trečdalį kiekvienam projektui reikalingo finansavimo, tačiau remiamasis finansavimas gali siekti iki 50 proc.

B. Priemonės

EIB naudojami įvairiomis plataus spektro priemonėmis, bet svarbiausios jų – paskolos ir garantijos. Vis dėlto buvo parengta keletas kitų, labiau novatoriškų priemonių, kurioms būdinga didesnė rizika. Bus kuriamos ir kitos priemonės, be kita ko, bendradarbiaujant su kitomis ES institucijomis. Be to, EIB teikiamas finansavimas gali būti naudojamas kartu su finansavimu iš kitų ES šaltinių (be kita ko, iš ES biudžeto), taikant vadinamąjį derinimo procesą. Greta projektų finansavimo veiklos, EIB taip pat vykdo konsultavimo veiklą.

Skolinimo veikla daugiausiai vykdoma teikiant paskolas tiesiogiai ir per tarpininkus. Tiesioginėms paskoloms, kurios skirtos projektams finansuoti, yra taikomos tam tikros sąlygos, pvz., bendros sąnaudos investicijoms turi viršyti 25 mln. EUR, o paskola gali būti padengiama ne daugiau kaip 50 proc. projekto sąnaudų. Per tarpininkus teikiamas paskolas sudaro skolinimas vietos bankams arba kitiems tarpininkams, kurie savo ruožtu remia galutinius gavėjus. Didžioji dalis skolinimo veiklos vyksta ES.

Siekiant teikti papildomą finansavimą dideliems infrastruktūros projektams ES, ypač svarbiuose energetikos, transporto ir informacinių technologijų sektoriuose, buvo sukurta strategijos „Europa 2020“ projektų obligacijų iniciatyva. Bandomasis etapas siekiant iširti koncepcijos įgyvendinimo galimybes pradėtas vykdyti 2012 m. vasarą. Jis buvo vykdomas iki projektų patvirtinimo termino (iki 2014 m. pabaigos), o

sąskaitos turėjo būti uždarytos iki 2016 m. pabaigos. Atsižvelgiant į EIB patirtį ir kompetenciją, šiam bankui teko pagrindinis vaidmuo įgyvendinant šią iniciatyvą. EIB vykdė bandomojo etapo veiksmus, teikdamas vadinamąsias kredito vertės didinimo paslaugas subordinuotos skolos priemonių forma. Atsižvelgus į tos veiklos rezultatus, projektų obligacijų kredito vertės didinimo mechanizmai dabar naudojami 2014–2020 m. programavimo laikotarpio Europos infrastruktūros tinklų priemonei ir tapo EIB standartinės produktų pasiūlos dalimi.

Neskaitant teikiamo ilgalaikio finansavimo, EIB taip pat konsultuoja infrastruktūros projektų klausimais. Pvz., pagal šio banko bendros paramos Europos regionų projektams priemonę (JASPERS), skirtą naujoms ir būsimoms valstybėms narėms, yra teikiamos konsultacijos techniniais, ekonominiais ir finansiniais klausimais viso projekto įgyvendinimo ciklo metu, siekiant užtikrinti kuo geresnį ES lėšų (Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Europos infrastruktūros tinklų priemonės bei Pasirengimo narystei pagalbos priemonės) panaudojimą.

VALDYMAS IR STRUKTŪRA

A. Valdymas

Pagal SESV 308 straipsnį EIB yra juridinis asmuo. Bankui vadovauja ir jį valdo Valdytojų taryba, Direktorių valdyba ir Valdymo komitetas (Statuto 6 straipsnis). Banko veiklą tikrina Audito komitetas (Statuto 12 straipsnis).

1. Valdytojų taryba

a. Sudėtis

Valdytojų tarybą sudaro valstybių narių paskirti ministrai (Statuto 7 straipsnio 1 dalis).

b. Užduotys

Valdytojų taryba nustato bendrąsias banko kreditavimo politikos nuorodas ir užtikrina, kad jos būtų įgyvendintos (Statuto 7 straipsnio 2 dalis). Pagal Statuto 7 straipsnio 3 dalį Valdytojų taryba vykdo šias užduotis:

- sprendžia, ar didinti pasirašytąjį kapitalą;
- nustato principus, taikomus finansavimo operacijoms, kurių imamasi vykdant banko uždavinius;
- vykdo numatytus įgaliojimus, susijusius su Direktorių valdybos ir Valdymo komiteto narių paskyrimu ir atstatydinimu;
- priima sprendimus dėl finansavimo suteikimo visiškai arba iš dalies už ES ribų vykdytinoms investicijų operacijoms;
- tvirtina Direktorių valdybos metinę ataskaitą, metinį balansą bei pelno ir nuostolio ataskaitą, taip pat banko darbo tvarkos taisykles.

Valdytojų taryba skiria šešis Audito komiteto narius (Statuto 12 straipsnio 1 dalis), taip pat Direktorių valdybos narius (Statuto 9 straipsnio 2 dalis) ir Valdymo komiteto narius (Statuto 11 straipsnio 1 dalis).

2. Direktorių valdyba

a. Sudėtis

Direktorių valdybą sudaro 28 direktoriai ir 18 pakaitinių direktorių. Direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba. Po vieną direktorių pasiūlo kiekviena valstybė narė ir vieną pasiūlo Komisija (Statuto 9 straipsnio 2 dalis).

b. Užduotys (Statuto 9 straipsnis)

Direktorių valdyba priima sprendimus šiais klausimais:

- dėl finansavimo, ypač paskolų ir garantijų forma, suteikimo;
- dėl paskolų ėmimo;
- dėl teikiamų paskolų palūkanų normų ir komisinių bei kitų mokesčių nustatymo.

Direktorių valdyba užtikrina, kad bankui būtų tinkamai vadovaujama ir jis būtų valdomas vadovaujantis Sutarties ir Statuto nuostatomis bei Valdytojų tarybos nustatytais bendrosiomis nuorodomis.

3. Valdymo komitetas

a. Sudėtis

Valdymo komitetą sudaro pirmininkas ir aštuoni pirmininko pavaduotojai, kuriuos šešeriems metams skiria Valdytojų taryba Direktorių valdybos siūlymu. Jų kadencijos gali būti atnaujintos (Statuto 11 straipsnio 1 dalis).

b. Užduotys

Valdymo komitetas, pavaldus pirmininkui ir prižiūrimas Direktorių valdybos, yra atsakingas už banko einamąją veiklą; jis rengia Direktorių valdybos sprendimus ir užtikrina jų įgyvendinimą (Statuto 11 straipsnio 3 dalis).

4. Audito komitetas (Statuto 12 straipsnis)

a. Sudėtis

Audito komitetą sudaro šeši Valdytojų tarybos paskirti nariai (Statuto 12 straipsnio 1 dalis).

b. Užduotys

Audito komitetas kasmet nustato, ar buvo tinkamai vykdomos banko operacijos ir ar deramai tvarkomos finansinės apskaitos knygos. Šiuo tikslu jis tikrina, ar banko operacijos buvo vykdomos laikantis banko Statute ir Darbo tvarkos taisyklėse nustatytų formalumų ir procedūrų (Statuto 12 straipsnio 2 dalis). Audito komitetas nustato, ar finansinėse ataskaitose ir kitoje finansinėje informacijoje, išdėstytoje Direktorių valdybos parengtose metinėse finansinėse ataskaitose, yra pateikiamas tikras ir teisingas banko finansinės padėties vaizdas (Statuto 12 straipsnio 3 dalis).

B. Struktūra

EIB grupė buvo sukurta 2000 m. Ją sudaro EIB ir Europos investicijų fondas (EIF). Europos investicijų fondas (EIF) buvo įsteigtas 1994 m., kaip viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystė (angl. PPP), kurioje dalyvauja trys pagrindinės akcininkų grupės: EIB, kaip didžiausias akcininkas, kuriam priklauso 62,2 proc., Komisija (30 proc.) ir

keletas viešojo ir privačiojo sektorių finansų įstaigų (7,8 proc.). EIF teikia įvairios formos rizikingo kapitalo priemones, pvz., rizikos kapitalą. EIF skolinimo veikla visų pirma susijusi su mažosiomis ir vidutinėmis įmonėmis (MVĮ); šis fondas naudoja įvairias novatoriškas priemones, kuriomis siekiama pagerinti MVĮ galimybes gauti finansavimą.

INVESTICIJŲ PLANAS EUROPAI

Nuo pasaulinės ekonomikos ir finansų krizės pradžios ES patiria sunkumų dėl žemo investicijų lygio. Komisijos komunikate „Investicijų planas Europai“ ([COM\(2014\) 0903](#)) pateikiamos gairės, kaip atgaivinti investicijas ES, kurti darbo vietas ir skatinti ilgalaikį augimą ir konkurencingumą. Šios naujos iniciatyvos teisinė sistema buvo pateikta pasiūlyme dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) (COM(2015) 0010). Reglamentas buvo priimtas 2015 m. birželio 25 d. ESIF turėtų pritraukti privačias investicijas sutelkiant viešąsias lėšas ir sukuriant investicijoms palankią aplinką. Pradinė 16 mlrd. EUR apimties ES garantija Europos investicijų bankui ir paties EIB 5 mlrd. EUR įsipareigojimas sutelks privačių lėšų, kurios pritrauks 315 mlrd. EUR papildomam investicijų finansavimui. Planu nesiekama pakeisti jau vykdomų ES ir EIB programų, bet siekiama jas papildyti.

ESIF reglamentu taip pat įsteigtas Europos investavimo konsultacijų centras (EIKC), kurio tikslas – teikti konsultacinę ir techninę paramą nustatant, rengiant ir plėtojant investicinius projektus. EIKC yra EIB ir Komisijos partnerystės subjektas ir abi institucijos skiria jam lėšų. Jis įsteigtas EIB, kuris atsakingas už EIKC valdymą.

2017 m. gruodžio mėn. buvo priimtas ir 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo vadinamasis „antros ESIF versijos“ reglamentas, kuriuo iki 2020 m. pabaigos pratęsiamas ESIF veiklos laikotarpis ir atliekama daugiau ESIF ir EIKC patobulinimų. Vienas pagrindinių aspektų – padidinti ES garantiją iki 26 mlrd. EUR ir EIB įsipareigojimus iki 7,5 mlrd. EUR, siekiant sutelkti 500 mlrd. EUR papildomų lėšų investicijoms.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Kasmet Parlamento komitetas peržiūri EIB veiklą ir parengia pranešimą plenarinei sesijai, kurioje dalyvauti kviečiamas EIB pirmininkas. 2017 m. balandžio 27 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl EIB 2015 m. metinės ataskaitos. Rezoliucijoje raginama teikti išsamesnes ataskaitas apie EIB veiklos ekonominį, socialinį ir ekologinį poveikį bei jos pridėtinę vertę. EIB buvo primygtinai raginamas atkurti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą kaip pagrindinį viešosios politikos tikslą. Parlamentas palankiai įvertino EIF pastangas įgyvendinti MVĮ iniciatyvą ir Komisijos pasiūlymą pratęsti iniciatyvą iki 2020 m. Parlamentas taip pat paragino EIB padidinti savo intervencijų rizikingumą, ypač remiant MVĮ arba veiklą ekonominiu požiūriu nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose, kartu išlaikant AAA kredito reitingą. EIB taip pat buvo paprašyta pataisyti dabartinį geografinį disbalansą ir ESIF portfelio sektorinę koncentraciją.

Pagal šiuo metu galiojantį reglamentą Parlamentas tvirtina ESIF vykdomąjį direktorių ir jo pavaduotoją. Su garantijų fondu susijusius metinius asignavimus iš ES biudžeto vykdančią metinę biudžeto procedūrą nustato Parlamentas ir Taryba. EIB ir Komisija turi

nemažai atskaitomybės Parlamentui pareigų, pvz., teikti metines ataskaitas, dalyvauti *ad hoc* klausymuose ir paprašius pateikti informaciją.

Parlamentas, kaip viena iš teisėkūros institucijų, dalyvavo derybose dėl pasiūlytos „antros ESIF versijos“.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

